

«Концептуалды білім беру арқылы
тарихи ойлау дағдыларын
қалыптастыру»

Иргалиев С.С.

Зерттеу мақсаттары мен міндеттері

- * концептуалды оқыту әдісін пайдалана отырып, оқу үрдісіне табысты іске асыру мүмкіндік беретін негізгі факторларды анықтау және талдау.
- * тиімді концептуалды оқыту әдісін жүзеге асыру үшін шетелдік ресурстармен таныстыру

Өзектілігі мен практикалық маңыздылығы

- * Концептуалды идеяны оқыту тұжырымдамасын енгізумен байланысты осы зерттеу оның ерекшеліктерін дұрыс түсіну үшін маңызды болып табылады.
- * Концептуалды оқыту әдісін іске асыруға тартылған мұғалімдер қызығушылық білдіреді

Зерттеу әдістері

- * Зерттеу әдістерінің келесі жиынтығы пайдаланылған:
 - салыстырмалы талдау
 - жүйелік тәсіл
- * Зерттеуде шетелдік мектеп ресурстарымен қатар олардың оқу жоспарлары пайдаланылды

Мәселенің жағдайы

- * Назарбаев Зияткерлік мектептері жүйесінде концептуалды оқыту әдісі сыналып жатыр

Тарихи ойлау қабілеті

1) Тіл практикасымен және кеңістік қиялымен байланысты, субъектпен тарихи шындық құрылысына бағытталған ақыл-ой операцияларының жиынтығы.

2) Өткен оқиғаларды реконструкциялай отырып, ішкі идеяны нақты мазмұнмен толтыратын қиял әрекеті.

Тарихи ойлау қабілеті

Логикалық түр
өзіне ақыл-ой
операцияларын
қосады

талдау, синтез, индукция,
дедукция, ұқсастық

маңызды сипаттар мен тарихи
құбылыстарды және
қатынастарды модельдендіру,
бұл ұғымдар пайымдаулар мен
қорытындылар түрінде көрінеді

бейнелі тарихи ойлау
түрі

қиял және ассоциацияларға
негізделген

Троп пен концептілер түрінде бейнеленетін
тұтастық ретінде тарихи шындық
модельденеді.

Аналитикалық тарихи ойлау

Логикалық бөлу арқылы тарихи шынайылықты жекелеген фрагменттерге топтастыру

Синтетикалық тарихи ойлау

Тарихи шынайылықты оның фрагменттерінен логикалық «жинау».

Синкретикалық тарихи ойлау

Тарихи концептілермен байланысты тарихи шынайылықты көркемдеп бейнелеу

Концептуалдық тарихи ойлау

Тарихи шынайылықты түрлі теориялық құрылым мен концептілер ретінде холистикалық тұрғыда көрсету.

1. Идеологиялық қажеттіліктерді атқарған сабақ аяқ астынан оқыту мақсаттары мен міндеттердің анық бейнесін жоғалтты
2. «Тарих бұл нарратив тұрғысынан қарастырылған тек қана оқиғалар мен атаулы күндердің реттілігі» деген қате пікір.
3. Тарих пен оны оқыту өкінішке орай биліктегі адамға байланысты болды.
4. Тарихи оқиғаларды бұрмалау(Ф. Ницше «дәлелдер жоқ, тек қана дәлелдердің интерпритациясы бар»)

- * «Бірінші сын-қатер - тарихи уақыттың жеделдеуі.
 - * Тарихи уақыт аса жеделдей түсуде. Әлем қарқынды түрде өзгеруде және болып жатқан өзгерістердің жылдамдығы адамды таң қалдырады».
- ».

Назарбаев Н.Ә.

Динамикалық дамыған әлем мен жаһандануда ақпарат көзі қарқынды артқанда алынған білімнің көлемі мәнін жояды, табу, сыни ойлау, ақпаратты талдау қабілеттері, «жоба режимінде гипотезаларды құрып талдау, шешім қабылдауда бастама көрсету қабілеті» маңызды болады.

А.Г. Каспржак, О.Б. Логинова, К.Н. Поливанова

Формациялық тәсілдің артықшылықтары мен кемшіліктері

- Занды объективты үдеріс арқылы тарихты түсіну
- Экономикалық дамуға көп назар аударылады
- Тарих үдерісті жүйеге келтіру
- Адамзатың тарихын бірыңғай үдеріс ретінде түсіну

- Мәдені және ұлттық факторларға назары төмен
- Тәжіребеге толық бекітілмеген
- Тарихи шеңберін сақталмауы
- адами факторын ролі мен адамзаттың әрекеттерін екінші деңгейге шегіндіру

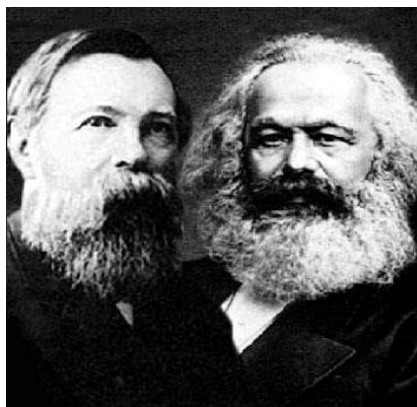
Өркениет тәсілінің артықшылықтары мен кемшіліктері

- Нақты қоғамдар тарихны терең оқуға мүмкіндік;
- Құндылықтар, ұлттық ерекшеліктер, менталитеттерді оқу;
- Назарда – адам мен адам әрекеттері

- Дүние жүзі тарихына тұтас үдеріс ретінде қарауға мүмкіндіктің болмауы
- Тарихи үдерістің жалпы заңдылықтарын зертетуге мүмкіндіктің болмауы

Тарихи әдістер ішкі логикалық және занды үдеріс ретінде

Формациялық

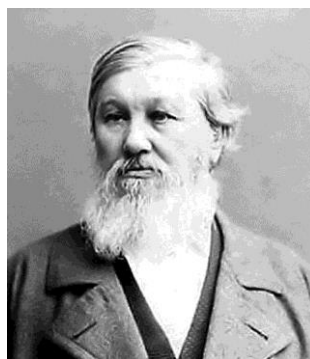
Фридрих
Энгельс
1820- 1895

Карл Маркс
1818- 1883

Өркениеттік

Арнольд Тойнби
1889- 1975

Данилевский
Н.Я.
1889- 1975

Мәдени

Освальд Шернглер
1880- 1936

- * *Әлемнің тарихи суреті*—әлем, оның қасиеттері мен түрлі тарихи теорияларды жалпылау нәтижесінде пайда болған заңдылықтары туралы тұтас жүйе.
- * *Әлемнің жаратылыстану-ғылыми суреті*- бұл табиғат жөнінде негізгі концепциялар жүйесі (идеялар, заңдар, қағидаттар, білімдер)
- * *Концепция* (лат. *conceptio* — түсіну, жүйе) — басты ой, детекші идея, әлемдегі, табиғаттағы, қоғамдағы құбылыстарға қатысты көзқарастар жүйесі.

AC History Units

Developed by the History Teachers' Association of Australia

[Home](#)
[Teaching History](#)
[Year 2
A significant local site](#)
[Year 4
First Fleet](#)
[Year 6
Federation](#)
[Year 7
The ancient past](#)
[Year 8
Angkor](#)
[Year 9
Industrial Revolution](#)
[Year 10
Popular culture](#)
[Overview](#)
[What is history?](#)
[Framework for teaching](#)
[Historical understanding](#)
[How to teach history](#)
[Key concepts](#)
[Historical skills](#)
[Further reading](#)

[Teaching History](#) › [Key concepts](#)

Key concepts

Along with historical knowledge and skills, the Australian Curriculum: History places emphasis on teaching and learning the following key historical concepts. These concepts represent the 'big ideas' of the discipline of history.

Students who understand these key concepts are able to operate 'within the discipline', to think and act in ways similar to those used by historians, at levels appropriate for their stage of development. The key concepts provide a focus for historical investigation, a framework for organising historical information and a guide for developing historical understanding.

Sources and evidence

History is based on the use of sources and evidence.

Source

In history a source is anything that can be used to investigate the past. It can be an object (artefact) that remains from the past, such as a tool, coin, letter, gravestone, photograph or building. Or it can be an account or interpretation of the past, such as an online biography, a book or film about an individual from the past.

Resources

[Finding evidence in sources \(PDF, 445 K\)](#) opens in new window

[Analysing sources \(PDF, 165 KB\)](#)

[Myths of source work \(PDF, 159 KB\)](#)

[Concepts in practice – primary](#)

History teaching resources to promote key concepts

Chronology

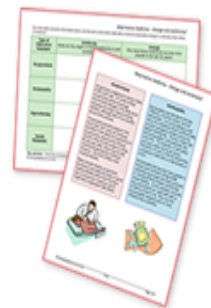
It's just one thing after another! Help your students to use dates and conventions appropriately, gain a sense of period and fit their learning into a broad historical context.

Diversity

Whose History? Investigate the lived experiences, ideas and beliefs of men, women and children of past societies and the impact which they have had on our modern world.

Change and continuity

Progress, transformation, regression, stagnation ... History is a roller coaster! Challenge your class to explain the extent of past changes and reasons for continuities.

Cause and consequence

Significance

Interpretation

Curriculum Guides Home

- > The arts
- > English
- Te reo Māori
- > Learning languages
- > Health and physical education
- > Mathematics and statistics
- > Science
- ▼ **Social sciences**
 - > Accounting
 - > Business studies
 - > Classical studies
 - > Economics
 - > Education for sustainability
 - > Geography
 - ▼ **History**
 - Rationale
 - **Key concepts**

[Home](#) > [Social sciences](#) > [History](#) > [Key concepts](#)

Key concepts

Print

Key concepts are the big ideas and understandings that we hope will remain with our students long after they have left school.

The key concepts or big ideas in history

Authentic understanding in history comes from developing a grasp of the key concepts and underlying key historical events, themes, and issues.

Significance

Historians weigh the importance, durability, and relevance of events, themes, and issues in the past and the appropriateness of using the past to provide contemporary lessons; historians debate what is historically significant and how and why the decisions about what is significant change.

Continuity and change

History examines change over time and continuity in times of change. Historians use chronology to place these developments in context. Historians debate what has changed, what has remained the same, and the impact of these changes.

Cause and effect

Historians investigate the reasons for and the results of events in history; they debate the causes of past events and how these events affect people's lives and communities. Historians study relationships between events to identify pervasive themes, ideas, and movements, such as terrorism, revolution, and migration.

Key resources

[Resources for Internally Assessed Achievement Standards](#)

[NZQA: History subject resources](#)

[New Zealand History Teachers' Association](#)

[New Zealand History Online](#)

[Social Sciences Online](#)

- * Жалпы білім беру маңыздылығы бар тарихи білімдерің әдістері қатарына төмендегілер жатады:
- * 1. Салыстырмалы-тарихи әдіс.
- * 2. Аналогия әдісі.
- * 3. Статистикалық әдіс: таңдау, топтық және т.б.
- * 4. Салдар бойынша себептерді анықтау.
- * 5. Әрекеттері мен салдары бойынша адамдар мен топтардың мақсаттарын анықтау.
- * 6. толысқан нысандар бойынша бастапқы даму себептерің анықтау.
- * 7. Кері байланыс әдісі.
- * 8. Формулаларды жалпыландыру, яғни қарапайым және жазылған ескерткіштер, сауалнамалар.
- * 9. Бөліктер бойынша тұтасты реконструкциялау.
- * 10. Материалды мәдениет арқылы рухани өмірдің деңгейін анықтау
- * 11. Лингвистикалық әдіс.

* И.Я.Лернер өзіне 9 дағдыны қосатын тарихи ойлау құрылымын жүйелендірді:

- 1) Тиісті ерекшеліктер мен дәлелдерді дұрыс таңдап, қоғамдық құбылыстар мен оқиғаларды сипаттай білу;
- * 2) кез келген қоғамдық құбылыстың шығу себебін анықтау;
- * 3) Тарихи құбылыс пен оның өзара байланыстылығына сәйкес шарттарды анықтау талпыну;
- * 4) кез келген тарихи құбылыс, оның тарихи маңыздылығын түсіну;
- * 5) Тарихтың нақты заңдылығының әртүрлілігін ұғыну;
- * 6) Кез келген тарихи құбылыста сақталған дамудың тенденциясын іздеу;
- * 7) Қоғамдық топтар немесе жекелеген тұлғалардың қызметін анықтайтын әлеуметтік мотивтерді анықтауды білу;
- * 8) Өткен мен қазіргіні салыстыруға қызығушылық таныту;
- * 9) Тарихтың өткен сабақтарынан дәлелдерді ала білу.

Концептілер негізінде оқыту

- * Пәнаралық міндеттерді шешу үшін түрлі пәндердің мазмұнын кіріктіруге, идеяларды, әдістерді, қағидаларды бір пәннен екіншіге таратуға, тарихи ойлақды дамытуға, оқушының функционалдық сауаттылығын арттыруға мүмкіндік береді.
- * Нақты оқу материалы негізінде оқушының тарихи ойлау дағдысын дамытуға жағдай жасайды.
- * Бұл тәсіл зерттеуге негізделген оқытуды меңзеп, пәнді терең оқуға жағдай жасайды.
- * Бағытталған немесе өзін-өзі оқыту нәтижесінде алынған әлем туралы ғылыми білімдерді бекіту және реттеу

Тарихи концептілер:

1. Дәлелдер
2. Өзгеру мен ауысу
3. Себеп пен салдар
4. Ұқсастықтар мен айырмашылықтар
5. Маңыздылық
6. Интерпретация

IDEA формуласы

Себеп-салдар

I(Identify) –тарихи оқиғалардың себебін анықтау;

D (Describe) –тиісті дәлелдерді сипаттау ;

E(Explain) –бұл себептер тарихи оқиғаларға қалай әсер еткенін түсіндіру;

A (Analyze) -бұл дәлелдердің маңыздылығын талдау.

Значимость

GREAT (**G** (**G**roundbreaking) - маңызды,

R (Remembered) – барлығының есінде қалатын,

E (Events) – кең таралған оқиға,

A (Affected) – болашаққа әсер ететін,

T (Terrifying) – қорқытатын).